5. Сивоконь Ю. М., Печененко М. В. Розвиток артистичних умінь та навичок майбутніх фахівців у галузі хореографічного мистецтва // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. № 1. С. 310–315.

6. Разводова М. В. Педагогічні умови готовності студентів до формування хореографічних умінь // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2022. № 1.

7. Гусаченко Л. Професіоналізм педагога як фактор забезпечення якості викладання хореографії // Професіоналізм педагога. 2018. № 7. С. 221–229.

8. Онофрійчук Л., Онофрійчук С. Педагогічні можливості мистецтва хореографії у творчому розвитку підлітків // Мистецтво в культурі сучасності. 2023. № 2.

Степанова К.І.
здобувачка другого (магістерського) рівня
ХНПУ імені Г.С. Сковороди,
м. Харків Україна

ГЕРОЇЧНИЙ КОД ДЖЕКА ЛОНДОНА У ДЗЕРКАЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ: ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ ТА ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ

Актуальність цього питання виплаває з безпрецедентних загроз існування, які постали перед Україною у цьому столітті. В умовах необхідності виборювати виживання нації та утримати власну ідентичність, на перший план виходить звернення до надбань світового письменства, що аналізують природу людської витримки у критичних обставинах [4, с. 12]. Американського письменника Джека Лондона доробок шанують як квінтесенцію художнього осмислення міці людського єства. Його «героїчний код» – це не про що інше, як доктрина видержливості, що, здавалося б, витоки бере з жорстких реалій далекого Півночі чи неозорних вод. Однак, коли зануритися у зміст глибше, проступає вражаюча спільність між лондонським зразком і найістотнішими моделями українського менталітету [3, с. 56].

Мета цього дослідження полягає у тому, щоб знайти та розібрати збіги між тим, як героїчні принципи зображені у творах Дж. Лондона, та тим и основними цінностями, що притаманні українській ментальності. Формування «героїчного коду» в прозі Джека Лондона (зокрема у «Північних оповіданнях», романах «Морський вовк», «Мартін Іден») відбувається під впливом ідей соціального дарвінізму, філософії Ф. Ніцше та Г. Спенсера, проте переплавляється у власну, унікальну гуманістичну концепції письменника [1, с. 47].

Основними складовими цього коду є:

- Відчуття екзистенційної самотності та воля до дії: Центральний персонаж у творах про Лондон нерідко залишається сам-на-сам із невблаганною та незацікавленою могутності природи (наприклад, у «Білою Безмовністю»). Його виживання повністю грунтується на його власній, внутрішній стійкості, жоден зовнішній порятунок його не загрожує [5, т. 1, с. 85].

- «Жага до життя»: То не лише інстинкт, закладений біологією, що змушує виживати, а радше свідомий вибір, акт сили волі, спрямований на опір неминучості кінця, хоча капітуляція видається значно простішим виходом, аніж наполегливе проведення цієї битви.

- Імператив дії та праці: Для постатей з Лондона (наприклад, Сніта з розповіді «Багаття») чин є єдиним методом засвідчення власної присутності [4, с. 102].Товариськість і закон честі: Хоча індивідуалізм тут домінує, лондонський кодекс жорстко карає за будь-яку зраду побратимів. Лише взаємодопомога забезпечує виживання у цих важких реаліях (як зазначення у творах «Північна одіссея», «Закон життя») [5, т. 1, с. 214]. Лондонський герой – це особа, котра кидає виклик долі. Хоча він може зазнати фізичної поразки, його дух лишається непохитним [1, с. 50].

Національний український потяг до самовизначення виковувався на перехресті світових шляхів, у контексті безперервної боротьби з могутніми імперіями та степовими ордами (що і символізувало метафоричне «Дике Поле»). Аналітики (зокрема, М. Костомаров, І. Мірчук, О. Кульчицький) визначають певний набір ключових ознак українського світогляду [2, с. 120; 6, с. 145]:

- Прагнення до волі й самодостатність: Історична спадщина козацтва витворила модель особистості, для якої найціннішими є незалежність та повага до себе, що стоять вище за спокій чи матеріальний достаток [2, с. 34].

- Домінування почуттів над розумом («філософія серця»): Концепція, започаткована Г. Сковородою та розвинена П. Юркевичем, згідно з якою справжні дії зумовлені не раціональним обрахунком, а глибинним почуттям, внутрішнім відчуттям належного [3, с. 88].

- Прив'язаність до коріння та несхитність: Глибокий зв'язок із батьківською землею, що забезпечує спроможність до відновлення попри найтяжкіші національні лиха (Голодомор, політичні переслідування, воєнні дії). Це певна українська колективна «воля до виживання» [6, с. 210].

- Спільна підтримка громад (толока, побратимство): Вміння об'єднуватися і надавати підтримку одне одному у критичні часи.

Попри відстань географічну та культурну, доблесний устав Лондона й український національний дух мають суттєві точки перетину, які можна укласти в декілька площин.

А. Змагання як невід'ємна частина буття. Для лондонського світу природа постає як арена випробувань для волі. Протагоніст оповідання «Потяг до життя», пересуваючись із зламаними кінцівками, кидає виклик самій смерті [5, т. 1, с. 340]. В українському ж просторі такою «ареною» стала сама історія. Український опір – це вибір, що зачіпає саму сутність існування [4, с. 75]. Подібно до шукача золота з Лондона, який відмовляється сконати у снігу, українець не погоджується зникнути з історичної мапи під натиском ворожих сил. Ця непохитність має спільне коріння – тріумф духу над матеріальним світом.

Б. Поєднання одиничної сили та товариськості. Персонажі Лондона – виразні індивідуалісти, проте найбільшим проступком на Півночі вважається покинути слабшого (як це зробив Білл у «Потязі до життя»). Український менталітет також вирізняється дивовижним сплетінням «хутірського» самолюбства й хисту до надзвичайної самоорганізації (запорізьке військо, події на Майдані, волонтерський рух) [6, с. 280]. Героїзм в обох випадках не є сліпою покорою загалу; це свідомий вибір сильної особистості стати на захист свого ближнього або власної громади.

В. Критерій честі поверх меркантильного розрахунку. Для лондонського героя збереження реноме та дотримання слова часто є важливішим за збереження життя. Це відгукується в українському лицарському кодексі («честь понад усе») [2, с. 112]. У ситуаціях, коли холодний розрахунок закликає до здачі позицій, і протагоніст Лондона, і український воїн обирають сутичку, керуючись міркуваннями «серця» та власної гідності [3, с. 95].

У нинішній ситуації збройного протистояння за незалежність український етнос масово демонструє ті ознаки, які Джек Лондон вважав квінтесенцією вищого людського типу [1, с. 51]. Стійкість до випробувань (Резилієнтність). Вміння оговтуватися після пережитих травм. Україна як сукупний організм являє лондонський «ненаситний потяг до життя», продовжуючи функціонувати, творити та чинити опір в умовах щоденних катастроф. Повсякденний героїзм. Типові персонажі Лондона – це не якісь вигадані напівбоги, а пересічні люди

(моряки, погоничі собак, робітники), котрі в критичних обставинах виявляють надлюдську силу [5, т. 2, с. 15]. Сучасний український чин має тотожний вигляд: освітяни, ІТ-фахівці та аграрії перевтілюються на захисників, які витримують натиск чисельно переважаючого ворога. Подолання позиції жертви. Лондон засуджував покірність долі. Його доробок – це ода активній, діяльній людині. Сучасний український характер аналогічно остаточно відкидає концепцію «народу-жертви», набуваючи рис нації-переможця, яка власноруч формує своє майбутнє [2, с. 150].

Таким чином, між героїчною моделлю Джека Лондона та українським національним духом простежується глибока спорідненість у площині ключових життєвих пріоритетів. Основні точки дотику – це явище незламності перед лицем буття, поєднання прагнення до волі індивіда з патріотичною братерською взаємопідтримкою, а також абсолютизація честі та власної гідності у вирішальні моменти випробувань.

Творчість американського класика сьогодні сприймається в Україні не як просто виклад про пригоди, а скоріше як глибоке філософське розважання про сутність боротьби. Якщо лондонські герої відстоювали право на існування, супротивляючись нещадній природі, то український народ нині бореться за право бути, проти діючи екзистенційній загрозі. І в обох випадках перемогу здобуває той, у кого «прагнення до життя» та внутрішнє стрижневе начало виявляються потужнішими за наявні обставини [4, с. 180].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Биков В. «Філософський зміст "Північних оповідань" Джека Лондона». *Зарубіжна література*, № 4 (2010): 45-51.

2. Донцов Д. *Дух нашої давнини*. Дрогобич: Відродження, 1991.

3. Кримський С. Б. *Під сигнатурою Софії*. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008.

4. Зборовська Н. *Психоаналіз і літературознавство: посібник*. Київ: Академвидав, 2003.

5. Лондон Дж. *Твори у 2-х томах*. Київ: Дніпро, 1986.

6. Попович М. В. *Нарис історії культури України*. Київ: АртЕк, 1998.